

ȘCOALA NAȚIONALĂ MEDIE DE VITICULTURĂ DIN CHIȘINĂU

DARE DE SEAMĂ DE ACTIVITATEA ȘCOALEI DELA ÎNFIINȚARE PÂNĂ LA 1924

INTOCMITĂ
DE
ROMAN STERE
DIRECTORUL ȘCOALEI
ȘI REVĂZUTĂ DE
ERNEST GRINȚESCU
DIRECTORUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI AGRICOL

EXTRAS DIN „DAREA DE SEAMĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI AGRICOL”

BUCUREȘTI
—
TIPOGRAFIA CURȚII REGALE F. GÖBL FII
19, STRADA REGALĂ, 19
1925

CAP. I. — NOTE DIN TRECUTUL ȘCOALEI

I. — ISTORIC. — Școala a fost înființată din inițiativa ministerului rus de agricultură, contele Kisseleff în anul 1842, sub denumirea de «școala de horticultură din Basarabia».

Terenul pentru școală a fost ales de inspectorul agriculturii A. Stevin, la 2 km. de Chișinău. În acest scop s'au destinat 22 desetine — 24 ha. — loc viran într-o regiune de deal, puțin umedă și neîmpădurită, cu sol parte cernoziom, parte argilos și marnos.

În 1842 s'a început construirea clădirilor școlii și sădirea grădinei sub conducerea horticultorului, renumit pe atunci, Denching, iar în 1844 a fost autorizată admiterea de elevi atât solvenți, plătind 50 ruble anual, cât și bursieri dintre țărani de pe moșiile statului și mai ales dintre locuitorii autoctoni.

Elevii învățau în mod practic horticultura, sericicultura, cultura tutunului și apicultura, iar în timpul liber li se preda religia, cântarea bisericească, scrisul cetit și desemnul.

Durata învățământului era de 6 ani.

În anul 1847 programele au fost lărgite, iar clădirile mărite.

În scopul de a ridica tehnica viticulturii, în legătură cu lărga extindere pe care a luat-o în Basarabia această cultură, și tot odată în raport cu complicarea procedeele datorită întrebuintării de port-ăltoi americani, ca mijloc de luptă în printriva filoxerei, în locul școlii de horticultură, care a existat până în anul 1891, departamentul agriculturii a înființat «școala specială de viticultură din Basarabia».

Rostul școlii era de a pregăti viticultori și vinificatori instruiți, teoretic și practic.

Conform legii din 21 Martie 1894 cursurile școlii erau repartizate pe patru ani, anul al patrulea fiind destinat exclusiv practicii viticole și vinișole.

La intrare erau admiși tinerii cari au absolvit 5 clase de liceu real, plătind câte 120—150 ruble ca solvă.

Sumele necesare pentru amenajarea localurilor și procurare de inventar și anume 214.646 ruble aur au fost date din visteria statului. Afară de acestea pentru gospodăria viticolă și vinicolă s'au dat școlii, drept fond de rulement, 5000 ruble—în valuta actuală 500.000 lei. — Pentru cheltueșile materiale și pentru statele de salarii se ordonau anual 29.550 ruble.

Prima admitere de elevi avu loc în luna August 1894, iar în Septembrie au început cursurile.

Programele cursurilor teoretice a obiectelor de cultură generală, a celor de științe naturale aplicate și a celor speciale de viticultură și vinificație, au fost elaborate conform indicațiilor comitetului științific al ministerului de agricultură, iar pentru lucrările practice a elevilor s'a înzestrat școala cu o moșie de 28 desetine (30,59 ha.) în cari intrau cele 8 desetine de vie, plantate de Denching, o grădină de pomi, pepiniere, grădini de legume, pe suprafață de trei desetine. De asemenea s'au organizat cabinete, o bibliotecă, crama, pivniță de vin și stațiunea meteorologică.

Din anul 1906 bugetul școlii a fost sporit la 32.625 ruble aur.

În anul 1909 directorul școlii a prezentat ministerului un proiect de reorganizare a școlii care nu mai satisfăcea nevoile provinciei —, într-o școală de horticultură, viticultură și vinificație. Cu această ocazie, la prelucrarea proiectului de către biroul în-

vățământului, s'a hotărât, să se schimbe denumirea școlii în aceea de școală de «viticultură și vinificație» și să i se păstreze, după dorința exprimată de factorii locali, în legătură cu școala, tipul de «școală secundară», dar, considerând lipsa continuă de elevi cu pregătirea de 5 clase reale, cerute de legea din 1894, s'a deschis accesul în școală, persoanele originare dela țară, cari au absolvit școlile satești de 2 clase (primare superioare), școlile inferioare de agricultură și celelalte școli similare. În acelaș timp s'a creat, pentru a se înlesni asimilarea obiectelor de cultură generală, o clasă pregătitoare. Clasele speciale s'au extins dela 3 la 4 ani, introducându-se legumicultura și pomicultura. Ca baza pentru reorganizare s'a luat legea învățământului agricol din 26 Mai 1904, acordând absolvenților titlul de viticultor oenolog.

Sumele bugetare ale școlii au fost sporite dela 32.625 ruble la 51.677 rub. 50, acordându-se tot odată pentru construcții de localuri, pentru personal și pentru complectarea capitalului circulant suma de 34.300 ruble.

De oarece ordonanțarea sumelor necesare s'a făcut abia în anul 1911, prima admitere de elevi în școala reorganizată a avut loc în toamna anului 1911. În anul 1914 școala a achiziționat o parcelă de pământ—1 desiatina 1820 st. p.—, suprafața de pământ posedată de școală la acea dată fiind de 29 desetine, 1820 st. p. sau 32,5223 ha. repartizate astfel:

Parcul și clădirile școlii	8,0362 ha.
Via școlii	13,6620 ha.
Via stațiunii experimentale	7,7635 ha.
Livada	2,1736 ha.
Grădina pe spalieri	0,2045 ha.
Pepiniere	0,6825 ha.
Total	32,5223 ha.

Cu această înzestrare și cu această organizare școala a fost găsită de revoluția rusească, care i-a impus prefaceri în spiritul revoluționar, cari prefaceri, însă, nu au apucat a se consolida, în decursul de un an, dela revoluție până la alipirea Basarabiei.

După unire, sub conducerea autorităților românești provinciale, școala a trecut printr-o sumă de transformări și adaptări, funcționând astăzi sub regimul regulamentului din 27 Septembrie 1922 sub denumirea de «școala națională medie de viticultură din Chișinău».

2. — NUMĂRUL ANUAL AL ELEVILOR ȘI ABSOLVENȚILOR PE ULTIMII ȘEASE ANI

ANUL ȘCOLAR	Clasa pregătitoare	Cl. I	Cl. II	Cl. III	Cl. IV	TOTAL	Etatea mijlocie	Numărul absolvenților cu diplomă
1919—1920 . .	26	37	11	10	9	93	19	9
1920—1921 . .	11	28	35	11	11	96	»	12
1921—1922 . .	14	17	28	35	12	106	»	31
1922—1923 . .	15	8	17	28	33	101	»	23
1923—1924 . .	7	23	8	17	24	79	»	—
1924—1925 . .	26	30	22	6	15	99	»	—

Din tabloul de mai sus se vede că, numărul mijlociu de elevi, care frecventează școala anual, este

¹⁾ Darea de seamă a fost întocmită de d. R. Stere, directorul școlii și revăzută de d. E. Grințescu, directorul învățământului agricol.

LOCALUL ȘCOALEI NAȚIONALE MEDIE DE VITICULTURĂ DIN CHIȘINĂU

E. MARVAN

de 96, iar numărul anual de absolvenți este în medie de 18 persoane.

3. — OCUPAȚIA ACTUALĂ A ABSOLVENȚILOR ȘCOALEI DE DUPĂ ANUL 1920

Funcționari agricoli (viticoli) de stat	Funcționari agricoli (viticoli) particulari	Agricultori (viticultori) pe cont propriu	Funcționari de stat străini speciali	Străini de specialitate în agricultură sau în alte meserii	Ocupație necunoscută	Morți	În continuări de studii
19	2	4	—	3	42	1	15

4. — PERSONALUL ȘCOALEI PE TRECUT. — Din dosarele școlii s'a putut stabili precum urmează perindarea directorilor școlii.

Până la 1878	director	Denching
1878—1883	»	N. Vichentini
1883—1891	»	A. Nadvornicov
1894—1910	»	Catelnicov
1910—1915	»	Chircorov
1915—1918	»	Florov-Bagreev
1918—1920	»	D. Ștefănescu
Dela 1920	»	Roman Stere

CAP. II — STAREA ACTUALĂ DIN PUNCT DE VEDERE DIDACTIC

1. CORPUL DIDACTIC actual al școlii, după cum se vede din tabloul alăturat, se compune dintr'un număr de 9 profesori și 5 conferențieri, 2 maiștri și 2 pedagogi, în total 18 persoane.

CORPUL DIDACTIC ÎN ANUL ȘCOLAR 1924-1925 LA ȘCOALA NAȚIONALĂ MEDIE DE VITICULTURĂ DIN CHIȘINĂU

No. curent	NUMELE ȘI PRONUMELE	Specialitatea	SITUAȚIA LA 1924			Gradații
			Definitivi	Provizorii	Suplinitori	
1	Roman C. Stere . .	Economie	1	—	—	1
2	Dr. Ernest Russ . .	Șt. Natur.	1	—	—	3
3	Sofocle Mavromati	Chimie	—	1	—	—
4	Constantin Stelea .	L. Română	—	1	—	—
5	Dumitru Ștefănescu	Horticult.	1	—	—	3
6	Ambrozie Billeau .	Viticult.	—	1	—	1
7	Ion Baidaus	Oenologia	—	—	1	—
8	Boris Verișciaghin .	Entomolog.	—	—	1	—
9	Crum Mihăilescu . .	Agromonia	—	—	1	—
10	Neculai Grosu . . .	Matematica	—	—	1	—
11	Vasilie Rugina paroh	Religia	1	—	—	4
12	Grig. Freitig	Contabil.	—	—	1	—
13	Dr. P. Atanasescu .	Higiene	—	—	1	—
14	Victor Adiasevici .	Desen	—	—	1	—
15	Serghie Bogos . . .	Apicult.	—	—	1	—
16	Serghie Garnițchi	Muzică	—	—	1	—
17	Ion Papaianachi . .	Pedagog	—	—	—	—
18	Timofei Pleșca . .	?	—	—	—	—

Personalul administrativ al școlii se compune din 20 funcționari și 27 oameni de serviciu.

PERSONALUL ADMINISTRATIV AL ȘCOALEI NAȚIONALE MEDII DE VITICULTURĂ DIN CHIȘINĂU ÎN ANUL ȘCOLAR 1924—1925.

No. cr.	NUMELE ȘI PRONUMELE	Funcția	OBSERVAȚII
1	Roman C. Stere . .	Director	
2	Serghie Bogos . . .	Sub-Director	
3	Grigorie Freitig . .	Casier Contabil	
4	Alexandra Freitig . .	Secretar	
5	Vasilie Preotu . . .	Econom	
6	Vasilie Cojocaru . .	Șef de cultură	
7	Isidor Rotaru . . .	"	
8	Val. Sandomirschi .	"	
9	Luca Nadolschi . .	Stupar	
10	Ion Lazo	Subchirurg	
11	Grigorie Papiș . . .	Asistent	
12	Constantin Nijibițchi	Șef de cultură	
13	Mihail Pautinschi .	Șef de secție	Stat. de viticult.
14	Vladimir Chiper . .	Asistent	Stat. bio-entomol.
15	Serghei Polizu . . .	Șef de cultură	"
16	Arsenie Teaci	Mecanic	"
17	Alex. Dementiev . .	Maistru ferar	"
18	Ion Pintihon	Maistru zidar	"
19	Eduard Gulcovschi .	Maistru lemnar	"
20	Pavel Dracenco . . .	Maistru vinif.	"

2. NUMĂRUL ELEVILOR pe anul 1924 se prezintă astfel:

Clasa pregătitoare . . .	26
Clasa I-a	30
Clasa II-a	22
Clasa III-a	6
Clasa IV-a	15
Total	99

3. MATERIALUL DIDACTIC al școlii este grupat pe cabinete, câte unul pentru fiecare din cursurile speciale predate și anume:

- 1° Cabinet de viticultură.
- 2° Cabinet de oenologie.
- 3° Cabinet de pomologie.
- 4° Cabinet de agrologie.
- 5° Cabinet de botanică.

Pentru studiul fizicii și a chimiei școala posedă un amfiteatru de fizică foarte bogat înzestrat și 2 laboratorii de chimie speciale pentru lucrările practice ale elevilor.

Afară de cabinetele și laboratoriile cu caracter didactic pe lângă școală mai funcționează.

a) Stațiune experimentală de viticultură și oenologie cu următoarele laboratorii.

- 1° laborator de viticultură.
- 2° laborator de oenochimie.
- 3° laborator de microbiologie.

b) O stațiune bio-entomologică cu un bogat muzeu și un laborator de cercetări și preparate.

c) Pe lângă stațiunea de viticultură există o vie experimentală în întindere de 7,7635 ha. întemeiată din anul 1909. Scopul acestei vie experimentale este de a da răspuns asupra diferitelor chestiuni de vegetație și producție, ce se pot pune în legătură cu pământul și clima locală. De pildă: producție vițelor altoite pe port-altoi de varietăți diferite; care sânt cele mai bune metode de tăiere; care sânt cele mai potrivite distanțe între plante, în condițiile locale de climă și teren, etc.

De asemenea via experimentală posedă un bogat asortiment de varietăți de viță de vie europene și de hibridi producători direcți, ale căror mod de comportare față de climă și pământ s'a studiat meticulos dela înființarea viei experimentale, notându-se datele analizelor anuale de must și vin pentru fiecare varietate.

Ca ateliere școala posedă:

1° un atelier de dogărie și lemnărie.

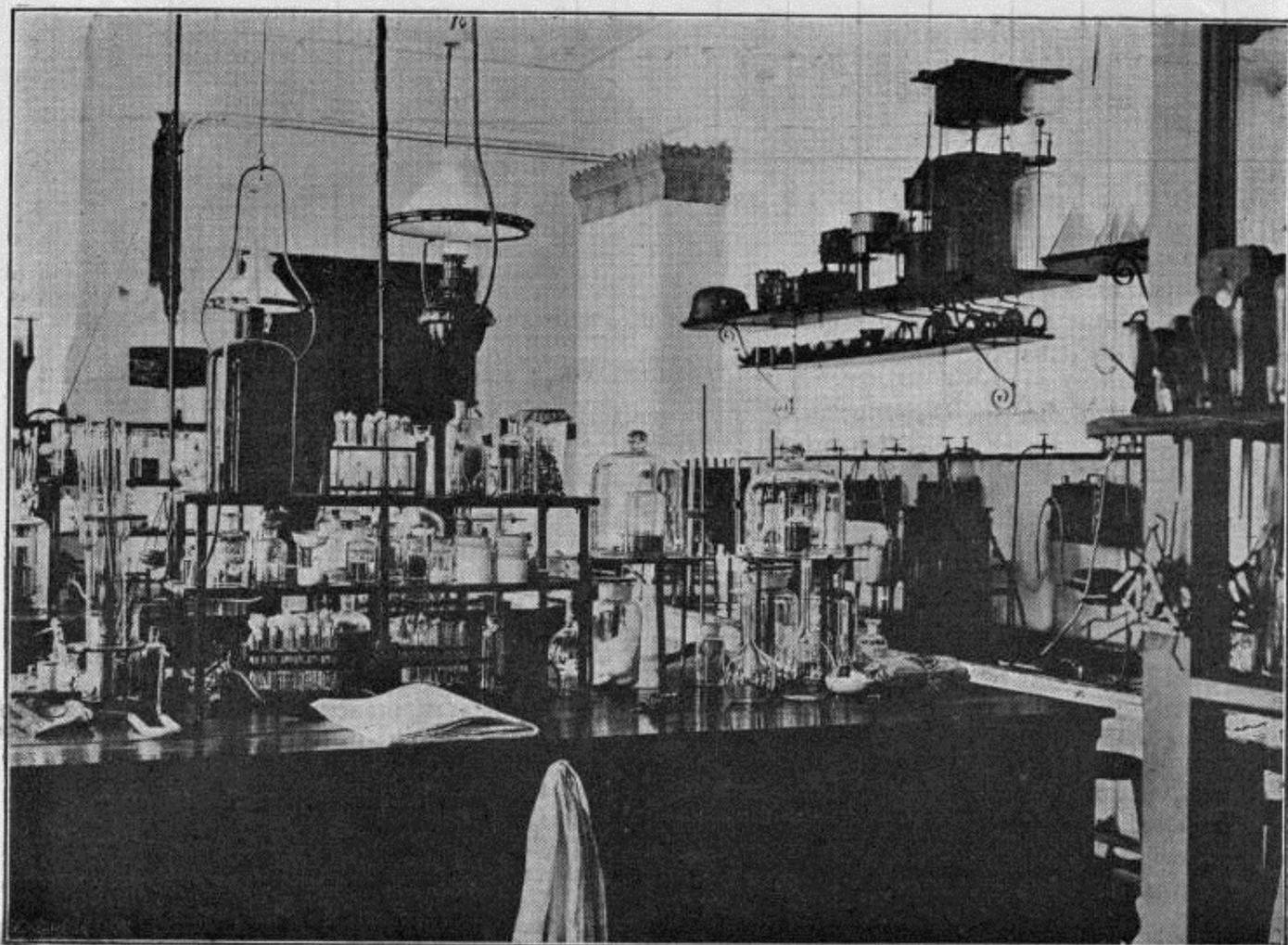
2° un atelier de ferărie și căruțarie.

Stupina școalei numără 14 stupi sistematici.

4. VIAȚA ÎN INTERNAT. — Toți elevii școalei sânt interni.

brilor săraci și organizarea excursiilor anuale. Soc. posedă o bibliotecă proprie de 280 volume și organizează șezători săptămânale cu conferinți, teatru, muzică, lecturi.

Fanfara școalei în aceste șezători—și în general—, servește ca un admirabil mijloc pentru creierea unui spirit solidar de corp.

LABORATORUL STAȚIUNII EXPERIMENTALE DE VITICULTURĂ ȘI ENOLOGIE

Viața în internat este hotărâtă de următorul program zilnic:

Deșteptarea	la ora 6,30	Garderoba
Ciaitul	» » 6,50—7	deschisă
Preparații	» » 7—7,50	
Rugăciunea	» » 7,50—8	
Lecția I	» » 8,10—9	
Lecția II	» » 9,10—10	
Lecția III	» » 10,10—11	
Lecția IV	» » 11,10—12	
Masa	» » 12,15—1	
Repaos	» » 1—2	
Lecția I	» » 2,10—3	
Lecția II	» » 3,10—4	
Lecția III	» » 4,10—5	
Repaos	» » 5—6	
Masa	» » 6—6,30	
Pauză	» » 6,30—7	
Preparații	» » 7—9,30	
Strângerea și apelul	» » 10	

Toți elevii sânt grupați într-o societate culturală cu numele de «societate de autoeducație a elevilor școalei naționale de viticultură». Scopul ei este educarea și cultivarea membrilor săi, ajutorarea mem-

Annual elevii din ultima clasă a școalei fac câte o excursie în regiunile de podgorii ale țării.

Dela unire școala n'a încetat a fi obiectul interesului vizitatorilor Chișinăului.

În anul 1919 Majestatea Sa Regele a binevoit să viziteze școala.

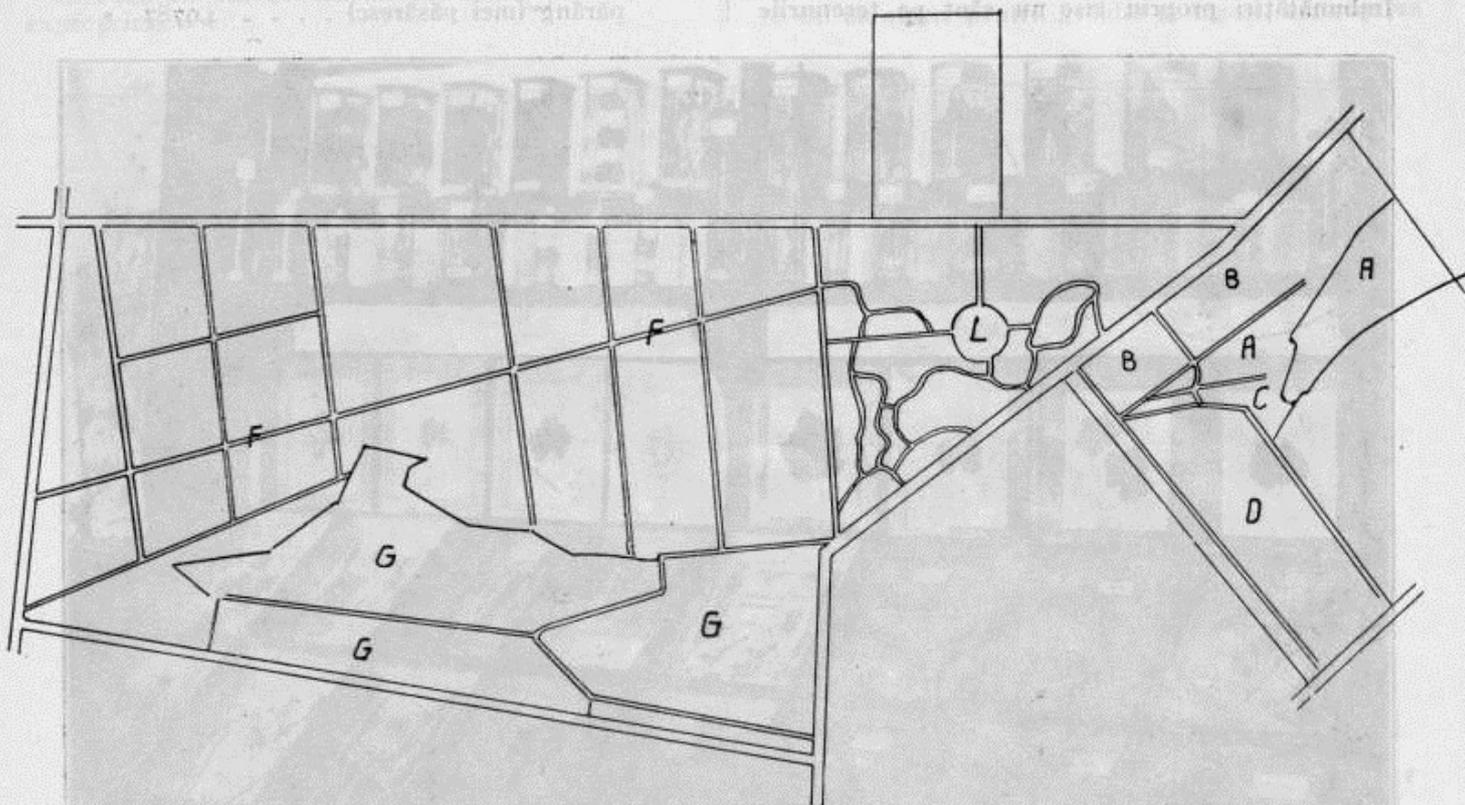
Se poate spune că toți foștii și actualii miniștri ai țării și toți oamenii de seamă, care dela unire s'au perindat prin Chișinău, n'au lipsit a vizita școala și aprecia bogata ei înzestrare.

CAP. III. — INTREPRINDEREA AGRICOLĂ ȘI VITICOLĂ A ȘCOALEI

A. Capital fondiar

I. — TERENUL. — Actualmente școala posedă 100 hectare teren și anume:

Parcul și clădirile	8 ha. 0362 m. p.
Via școalei	11 » 6620 m. p.
Via staț. experim.	7 » 7635 m. p.
Grădina de pomi pe șpalieri	0 » 2045 m. p.
Livada de pomi fruct.	2 » 1736 m. p.
Pepiniera de pomi fruct.	0 » 6825 m. p.
Pepiniera de vițe americane	1 » —
» » pomi	1 » —
Ferma	67 » 4890 m. p.

PLANUL
Terenului şcolii medii de viticultură
CHIŞINAU

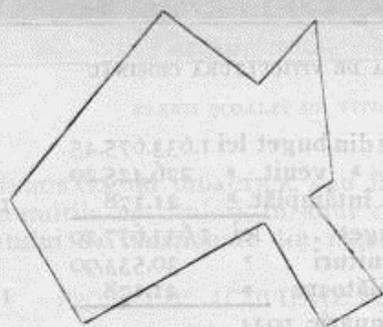
Jud. Chişinău

1: 5000

LEGENDA

- A.** *Pepinieră de viţe americane*
- B.** *» » pomi fructiferi*
- C.** *Marcotaj*
- D.** *Livada*
- E.** *Parcul*
- F.** *Via*
- G.** *Curtea şcolii*

Suprafaţa totală 32.5223 ha.

PLANUL TERENULUI FERMEI
Şcolii medii de Viticultură
CHIŞINAU

Supr. 67.4890

1: 20.000

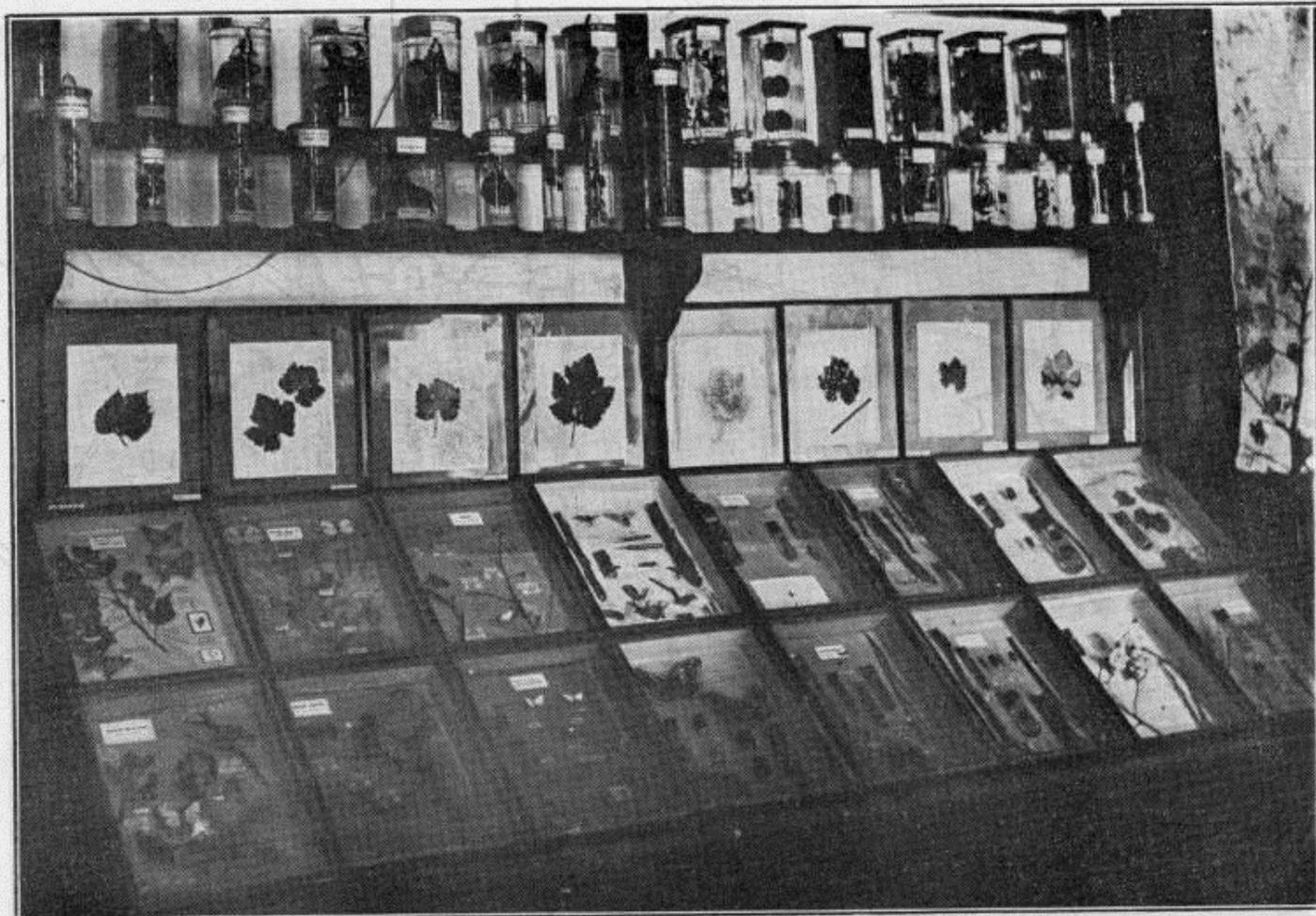
La tot starea economică este următoare:
1. - Tracţiuni din vechituri şi tară de solventă 202.440
2. - ONTURIILE din vechituri şi solve . . . 231.874
3. - VERMI RECI . . . 152.244
4. - FOND DE REPARATARE bugetar . . . 200.000
5. - VECHIT VĂRAT LA STAF
CAP. IV - ÎMBUNĂTĂŢIRI REALIZATE ÎN ULTIMII ANI
1. - ÎMBUNĂTĂŢIRI ECONOMICE propriu zise pe care
fiind pe terenurile şcolii, dar, ca îmbunătăţiri cu

10.1222 ha	viş
0.2042	grădina de pomi pe spaţiu
2.1250	livada de pomi fructiferi
0.0282	peşta de pomi fructiferi
1.0000	» » vişe americane
1.0000	» » pomi
1.0000	grădina de tară

2. — AMELIORAȚIUNI FONDIARE. — O bună parte din terenul școlii și anume întinderea de 27 ha. 6662 m. p. este împrejmuită cu gard de stejar înalt de doi metri, împrejmuire care ridică mult valoarea terenului.

Îmbunătățiri propriu zise nu sânt pe terenurile

fâneată	2.2535	ha.
grâu	4.8457	»
ovăz	4.5454	»
lucernă	5.1029	»
cartofi, fasole	4.6219	»
părâng (mei păsăresc)	4.9787	»

COLECȚIUNILE STAȚIUNII BIO-ENTOMOLOGICE DE PE LÂNGĂ ȘCOALA DE VITICULTURĂ CHIȘINĂU

școlii, afară doar de desfunderile făcute pe terenurile ocupate de vie, grădina de pomi și pepinieră.

3. — CLĂDIRILE sunt în mare număr, iar valoarea lor actuală este de lei 20.836.470.

B. Capital de exploatare

1. — INVENTAR viu cu val. actuală de lei 80.000
2. — » MORT » » » » » 10.000.000
3. — FOND DE EXPLOATARE ÎN 1923 » 258.569,95
4. — » » REZERVĂ nu are școala de oarece abia în 1923 s'a pus în aplicare regulamentul care stabilește drept fond de rezervă 50% din venitul net.

C. Gestiunea anului 1923

I. — PLANUL DE CULTURĂ.

Terenul școlii a fost folosit în anul 1924 precum urmează:

via	19.4255	ha.
grădina de pomi pe spalieri	0.2045	»
livada de pomi fructiferi	2.1736	»
pepin. de pomi fructif.	0.6825	»
» » viță americană	1.—	»
» » pomi	1.—	»
grădina de zarzav.	4.—	»

2. — ÎNCASĂRI din buget lei 1.633.675,45	
» » venit. » 226.425,20	
» întâmplăt. » 21.178	1.881.278,65

Plăți din buget . . lei 1.633.677,20	
» » venituri . » 30.533,90	
Plăți întâmplătoare » 21.178	1.685.389,10

Sold la 1 Ianuarie 1924	195.889,55
3. — VENITUL CUTURILOR	189.755,20

» atelierelor nu s'a socotit de oare ce au lucrat numai pentru școală, neavând comenzi particulare —

4. — VENIT VĂRSAT LA STAT —

Personalul școlii a renunțat, în folosul creierii unui fond de rezervă pentru partea de venit, la care avea drept.

D. Gestiunea anului 1924

În 1924 situația economică este următoarea:

1. — ÎNCASĂRI din venituri și taxă de solvență	492.449
2. — CHELTUELI din venituri și solve	221.874
3. — VENIT NET.	153.344
4. — FOND DE EXPLOATARE bugetar.	260.000
5. — VENIT VĂRSAT LA STAT	—

CAP. IV. — ÎMBUNĂȚĂȚI RI REALIZATE ÎN ULTIMII ANI

I. — ÎMBUNĂȚĂȚI RI ECONOMICE propriu zise nu s'au făcut pe terenurile școlii, dar, ca îmbunătățiri cu

caracter general, trebuie să arătăm că în anul 1924 școala a fost legată de oraș printr-o șosea pavată pe întindere de 1½ km., care înseamnă o neasămănat de mare binefacere pentru instituție.

În 1924 s'a dat școlii 68 ha. teren, rezultat din exproprieri.

niului de cunoștinți speciale în viticultură, oenologie și horticultură.

2. — PREOCUPĂRI ECONOMICE. — a) Construcții ce trebuie făcute în primul rând sunt: un grajd pentru 16 cai cu anexe pentru grăjdar și argați; amenajarea

ELEVII ȘCOALEI DE VITICULTURĂ CHIȘINĂU LA LUCRĂRI PRACTICE DE HORTICULTURĂ

2. — CA ÎMBUNĂTĂȚIRI DIDACTICE, s'au făcut definițiile și numirile ca titulari, în anul 1923, pe baza regulamentului de funcționare din 1922.

CAP. V. — PROIECT DE ACTIVITATE PE VIITOR

I. — PREOCUPĂRI DIDACTICE. — Scopul urmărit de școală este să formeze absolvenți destul de bine pregătiți în specialitate și cu suficientă cultura generală pentru a îndeplini rolul de pioneri ai progresului profesional și educatori ai maselor.

Stațiunile de cercetări de pe lângă școală, afară de acțiunea de îndrumare practică a viticultorilor și hoticultorilor țării, studiază și probleme pur științifice, contribuind prin aceasta la sporirea patrimo-

unui local pentru o parte din personalul administrativ și didactic, local pentru șef de cultură și paznic la fermă.

b) Ca ameliorații pentru viitor se prevede instalarea unei fântâni arteziene la grădina de zarzavat.

Din anul 1926 va începe plantarea a 34 hectare din cele 68 hectare ce s'au alipit de școală din terenul prevăzut prin art. 42 al legii agrare.

c) Pentru complectarea inventarului viu este necesar să se cumpere 2 perechi de cai de muncă.

d) Inventarul mort trebuie să fie complectat cu mașinile și instrumentele necesare pentru exploatarea noii ferme și anume: cumpărarea unei treierători cu manej, a unui prior, a unei mașini de sămănat, 2 pluguri și 2 boroane, etc.

